Ex-minister Linda Badejo-Richardson:
'Het kolonialisme is nooit uitgeroeid'

WILLEMSTAD —In het International Trade Center (ITC) vond gisteravond de opening plaats van de Third International Caribbean Women Writers Conference. Meer dan tweehonderd personen uit een dertigtal landen hebben zich hiervoor opgegeven. Niet alleen landen uit de regio; er zijn ook deelnemers uit Argentinië, de Verenigde Staten, Afrika (Nigeria, Zuid-Afrika) en Europa (Nederland, België, Duitsland, Oostenrijk, Engeland). De officiële opening van de conferentie geschiedde door premier Maria Liberia-Peters, maar Linda Badejo-Richardson, die voorheen minister van onderwijs voor St. Maarten was, stal de show met haar rede. Daarin betichtte ze Nederland van kolonialisme. Die is eigenlijk nooit uitgeroeid, is ze van mening.

Na de eerste openingswoorden van Martha Gillen was de eerste spreekster organisatrice en voorzitter van de conferentie Jocelyn Clemencia. Een van de kernpunten van deze conferentie is de orale literatuur en Clemencia refereerde in haar speech aan die orale literatuur. Ze begon met: 'Er was eens heel lang geleden een land...' en gaf daarna een schets van de geschiedenis van Curaçao of liever van het vermogen van de Curaçaoënaar om te spreken en om gehoord te worden. Daarvan kwam ze op de Caribische vrouwen en op de grote opofferingen die zij zich hebben moeten getroosten. Jocelyn ziet een grote ruimte voor ontwikkelingen en verbeteringen.

Ze deelde mee dat Audre Lorde uit St. Croix wegens ziekte helaas niet mee kon doen aan de conferentie en ook dat er drie mensen die zich al het vorige jaar hadden ingeschreven voor de conferentie, het afgelopen jaar zijn overleden.

VLAGGEN

Na de speech van Jocelyn Clemencia volgde een vlaggenparade door de padvinders, terwijl het koor 'Floribel' het volkslied zong. Ten aanhore van de gouverneur Jaime Saleh en zijn echtgenote, de waarnemend gouverneur en 'madrina' van de conferentie Rosemarie de Paula, minister-president Maria Liberia-Peters, minister van onderwijs Chucho Smits, minister van Justitie Suzy Römer, en gasten uit zovele landen werd het Curaçaose volkslied gespeeld en het Antilliaanse volkslied vergeten. Ook bij de vlaggen misten er een paar. Dat het moeilijk is aan alle vlaggen van alle deelnemende landen te komen is begrijpelijk, maar het moet niet moeilijk zijn om op Curaçao een Bonairiaanse vlag te vinden. De Bonairianen waren daar dan ook terecht gebelgd over. Jocelyn Clemencia beloofde dat ze de ontbrekende vlaggen dinsdagochtend zou laten aanvullen.

DE PAULA

Rosemarie de Paula, voelde zich trots dat zij voor deze taak gevraagd was. Het thema van de conferentie: 'De Caribische en de vrouwelijke visie in de 21e eeuw' is van groot belang en kan niet langer worden genegeerd. Hoewel er veel vooruitgang is geboekt in de emancipatie van de vrouwelijke zaken in de laatste decennia, is er nog heel wat gedaan moet worden. Daarom kan deze conferentie een instrument zijn en het biedt een forum van discussies over rolverdeling in onze gemeenschap en kan ze de vrouwelijke visie op de voorgrond plaatsen.

In de Openbare Bibliotheek is Rosemarie de Paula de hele dag omringd door teksten. Overal om haar heen ziet ze de kleuren van de banden van boeken, ziet ze de fragiele resten van oude kranten, ziet ze folders en vlugschriften. Via die geschriften kunnen nieuwe inzichten gepubliceerd worden, kunnen mensen met elkaar communiceren. Maar ook de collectie van de Openbare Bibliotheek is beperkt. Er wordt veel particulier uitgegeven, waarvan men niet eens weet, in de hele regio. Daarom pleit zij er voor zo veel mogelijk uit te wisselen, elkaar te overstelpen met elkaars werk en daarmee het geloof in de eigen mogelijkheden te versterken.

TIMOTHY

De voorzitster en organisatrice van de Second International Caribbean Women Writers Conference die twee jaar geleden in Trinidad werd gehouden, Helen Pyne Timothy, is ook deze keer op Curaçao aanwezig. In Trinidad namen aan de conferentie voor Curaçao deel Jocelyn Clemencia, Diana Domacasse-Lebacs en Jeanne Henriquez. Helen haalde herinneringen op aan de eerste conferentie die georganiseerd werd door het Wellesley College in Massachussetts en zij dankte de organisatoren ervoor dat zij de fakkel weer voort dragen. De conferentie gaat over een bijzonder soort vrouwen, Caribische vrouwen, kunstenaars en critici, en nu over hun visie op de toekomst, op de volgende eeuw.

BADEJO

De toespraak die de kern van de conferentie zou weergeven werd uitgesproken door Linda Badejo-Richardson, de op Sint-Maarten wonende, vroegere minister van onderwijs. Haar speech droeg de titel: 'Re-defining ourselves for true emancipation'. Zij begon met het aanhalen van een gedicht van Lasana Sekou, waarna ze iedereen uitnodigde om zich heen te kijken en de persoon naast haar te beschrijven. Het is gemakkelijk vlug een oordeel klaar te hebben en vaak valt dat negatief uit. Maar kijk opnieuw en ontdek naast je een mooie, goed geklede, intelligente, hard werkende expert. Zie je hoe ze lijdt en hoeveel ze opoffert? Zijn we niet allemaal vrolijke, trotse en nette mensen? Kijk opnieuw, je ziet een aantal Nobelprijswinnaars dat onze kleine regio heeft geproduceerd. Wij hebben de wereld gevuld met reggae-muziek, met soca, merengue en zouk, en wij hebben de wereld geleerd hoe je oliedrums kunt recyclen door er muziekinstrumenten van te maken. Hoe we onze medemensen zien is een reflectie van hoe we onszelf zien. En hoe we onszelf zien, hoe we onszelf omschrijven is een de basis van onze ontwikkeling als individuen en als gemeenschap. De emancipatie van onszelf moet beginnen met die zelf omschrijvende visie.

Onze voorvaders, mannen en vrouwen, vochten tegen het kolonialisme en wonnen. Maar hun kinderen en kleinkinderen worden nog steeds onderwezen dat het kolonialisme eindigde met het verkrijgen van politieke onafhankelijkheid; dus wordt die overwinning niet erkend. Hun wordt verteld dat de Europese vlaggen vervangen zijn door onze eigen nationale vlaggen. Maar de Europeanen zijn nooit werkelijk weggegaan. Als sommigen dat deden, zorgden zij ervoor dat er andere bijna perfecte klonen voor hen in de plaats kwamen. Er kwamen eind aan het kolonialisme in de Nederlandse Antillen in 1954. Zeggen ze. En tussen de zestiger en de tachtiger jaren is het kolonialisme in het Caribisch gebied langzaamaan weggetrokken. Werkelijk? Kijk nog eens! Nu de 21e eeuw naderbij komt, zien we dat de zogenaamde moederlanden een hernieuwde belangstelling tonen voor het Caribisch gebied. Sint Maarten is daar een goed voorbeeld van. De verantwoordelijke ministers uit Den Haag en Parijs, ontmoetten elkaar in de Franse hoofdstad en namen beslissingen die ons leven beïnvloedden en ze namen niet eens de beleefdheid in acht om iemand van onze gekozen vertegenwoordigingen uit te nodigen bij dat gesprek.

MAATREGEL

Maar afgelopen week heeft de Nederlandse minister voor Antilliaanse ne Arubaanse zaken verklaard dat dat niets van doen had met kolonialisme. En we vragen ons af waarom hij dat moet ontkennen? Waarom wil hij het kleine Sint Maarten ervan overtuigen dat een Maatregel van Rijksbestuur, of het onder curatele plaatsen van de gekozen volksvertegenwoordiging en het daarbij negeren van de autoriteit van het gouvernement van de Nederlandse Antillen, en dat al in de naam van goed bestuur, geen kolonialisme is? Wanneer heeft in de geschiedenis een kolonisator ooit geaccepteerd dat maatregelen die hij nam koloniaal waren? Hoe kan Hirsch Ballin vertellen wat wel en wat geen kolonialisme is? Wij de slachtoffers, voelen het in onze botten, al eeuwenlang, elke dag. Voor ons, Caribische mensen, is het geen academische stelling, voor ons is het ervaring.

Wij moeten leren op een nieuwe manier naar onszelf te kijken. En de Caribische vrouw is de steunpilaar waarvan de overleving van ons volk afhangt. Zij heeft haar kinderen behoed voor de hongerdood. Zij zorgt voor haar kinderen onder de meest zorgelijke omstandigheden. Wie beschrijft het leven van die moeders? Wie is solidair met hen? De Caribische vrouwen vormen het grootste deel van onze gemeenschap, maar ze hebben geen politieke of economische macht. Ze worden slecht betaald, krijgen slecht onderwijs, en worden zeer schaars vertegenwoordigd in het parlement. Geen enkele emancipatie is compleet zonder dat het ook inhoudt, nee begint met de emancipatie van de vrouwen. Daar wordt vaak ja op geknikt, maar wat gebeurt er? Op zijn best wordt er een Bureau Vrouwenzaken gecreeërd, samengevoegd met andere zgn. onbelangrijke zaken als sport, jeugdzaken, recreatie en sociale zaken. Als minister van Onderwijs kreeg ik ook de portefeuille Vrouwenzaken te behartigen. Zonder één cent!

ONTWIKKELING

Wat is belangrijk? Economische ontwikkeling? Toerisme? Toerisme is de industrie die onze culturele waarden uitwist, onze vrouwen exploiteert en onze eilanden dwingt tegen elkaar te strijden. Wanneer zullen wij Caribische vrouwen leren eens kritisch naar dat toerisme te kijken en naar de socio culturele impact dat op ons heeft, op onze cultuur en op onze kinderen, die in plaats van tot onderwijzers nu tot casino dealers worden opgevoed. Wij moeten ons eigen verhaal vertellen. We moeten niet klagen over de televisie die alleen novela's en Amerikaanse series. Waarom laten we niet net als Miss Lou van Jamaica, de verhalen van onze grootmoeders opnemen en uitzenden? En als we ons eigen verhaal vertellen, moeten we onze kinderen de waarheid vertellen. Niet dat 500 jaar geleden Columbus onze eilanden heeft ontdekt. Maar op een mooie zonnige dag ontdekten de bewoners van deze eilanden een man genaamd Columbus. Hij stond aan de kust, heel zielig en eenzaam. Wij, als Cariben, een vreedzaam volk, hebben hem uitgenodigd bij ons thuis. Weet je hoe de geschiedenis verlopen zou zijn als wij een wreed en oorlogszuchtig volk waren geweest? Als we die eenzame man vermoord hadden?.....

Ook het Caribisch taleninstituut, of liever het gebrek aan een Caribisch taleninstituut, werd door Linda Badejo nog even naar voren gehaald. Tenslotte eindigde ze weer met het gedicht van Lasana Sekou: ... In soledarity Speak of destiny Inna one tongue La lengue de libertad The language of the brave.

LIBERIA-PETERS

Ook minister-president Maria Liberia-Peters ging uit van een gedicht. Zij koos daarvoor een van de gedichten van Gladys do Rego-Kuster, uit de bundel Creation Fire, dat begint met 'Muhé na unda bo a keda' en eindigt met 'Muhé, unda nos a keda'. In dat gedicht wordt een gevoel van verslagenheid, van ongelukkig zijn, beschreven. Iedereen voelt zich wel eens zo, ook Maria Liberia, maar dat is maar tijdelijk. Zij blijft een optimist, blijft vol hoop. Volgens Maria Liberia hebben wij geleerd onze stem te laten horen, er voor te zorgen dat er naar ons geluisterd wordt. Een twintig jaar geleden werd Caribische literatuur gezien als een interressant zijpas van de moedertaal literatuur. En geschriften in creoolse talen werden helemaal niet als literatuur beschouwd. Dat is veranderd. Creoolse talen worden erkend en ook Caribische literatuur is een eigen literatuurgebied. Natuurlijk moet er nog veel verbeterd worden, erkent ze, en neemt de Caribische literatuur nog niet de plaats in die ze zou moeten innemen. In alle Europese landen en in de Verenigde Staten kent met een talen instituut. Wij nog niet. Maar tot kort geleden werd de Caribische literatuur nog niet eens bestudeerd. Het gaat stap voor stap, maar het groeit. Wij zijn bezig aan een proces. Wij maken dat we gehoord worden en begrepen worden en we zijn bezig met onderzoek, naar volkeren, naar naties, naar moeders en naar onszelf.

Maria Liberia-Peters ging niet in op de politieke aspecten die Linda Badejo naar voren bracht. Zij hield zich bij de literatuur en aanverwante zaken. Aan het eind van haar speech verklaarde zij de conferentie officieel voor geopend. Na afloop van het officiële gedeelte volgde nog een informeel samenzijn in Hotel Las Palmas.

NEL CASIMIRI

ROSEMARY DE PAULA

TE KOOP OP BONAIRE
2 tienerbedden, bestaande uit: bed + matras, uitschuifbaar buro inclusief kastruimte en boekenplanken.
Voor nadere inlichtingen:
Curaçao, Tel. 371284

■*WILLEMSTAD — Sandra Smith (links) overhandigde onlangs aan minister Frank Rozendal een exemplaar van haar scriptie "Inleveren, een ramp of een zegen? Een onderzoek naar de problematiek van het inleveren in de privatesektor op Curaçao gedurende de economische crisis in de tachtiger jaren en het begin van de negentiger jaren". Smith studeerde met deze scriptie af aan de UNA op de faculteit rechtsgeleerdheid. Mr. E. Karel (rechts), docent arbeidsrecht vergezelde zijn ex-studente bij haar bezoek aan de minister.*